

Дело C-389/23

Преюдициално запитване

Дата на постъпване:

27 юни 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Amtsgericht Wedding (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

19 май 2023 г.

Заявител:

Bulgarfrukt – Fruchthandels GmbH

Длъжник:

Oranzherii Gimel II EOOD

Определение

По дело със страни

Bulgarfrukt – Fruchthandels GmbH, [...] 81373 Мюнхен

– Заявител –

[...]

срещу

Oranzherii Gimel II EOOD, [...] 1839 София, България

– Длъжник –

[...]

на 19 май 2023 г. Amtsgericht Wedding (Районен съд Вединг, Германия) [...] определи:

I.

Спира производството по делото.

II.

На основание член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз отправя до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси относно тълкуването на правото на Съюза:

- 1) Трябва ли Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година за създаване на процедура за европейска заповед за плащане (наричан по-нататък „Регламент № 1896/2006“) да се тълкуват в смисъл, че изключват национална правна уредба, която предвижда, че европейска заповед за плащане се обявява за невалидна от съда в рамките на производство по обжалване, ако не е била връчена или не е била редовно връчена на длъжника?
- 2) При утвърдителен отговор на първия преюдициален въпрос: Трябва ли горепосочените регламенти да се тълкуват в смисъл, че изключват национална правна уредба, която предвижда, че принудителното изпълнение на европейската заповед за плащане се обявява за недопустимо, когато заповедта за плащане не е била връчена или не е била редовно връчена на длъжника?
- 3) При утвърдителен отговор на първия преюдициален въпрос: Трябва ли Регламент № 1896/2006 да се тълкува в смисъл, че длъжник, който е знаел за издаването на европейска заповед за плащане, която обаче все още не му е била връчена или не му е била редовно връчена, все още не може валидно да подаде възражение срещу нея?

Мотиви

I.

По молба на заявителя, установен в Германия, на [4 януари 2019 г.] Amtsgericht Wedding (Районен съд Вединг) – компетентният за издаването на европейската заповед за плащане съд в Германия - издава в съответствие с Регламент № 1896/2006 европейска заповед за плащане срещу длъжника, установен в България. Връчването е извършено чрез българските органи в съответствие с Регламент № 1393/2007. Впоследствие българският получаващ орган удостоверява, че връчването е извършено на 26 юли 2019 г. От удостоверението по член 10, параграф 1 от Регламент № 1393/2007 обаче не следва, че е извършено предаване на лице, връчване по електронен път, поставяне в пощенска кутия или друга форма на предаване. Напротив, в

точка 12.2.1.3 от формуляра е посочено, че връчването е извършено по друг начин. Допълнителните подробности по този въпрос са изложени на български език, свободно преведени на немски език: „Чл. 50, ал. 2 от ГПК (български Граждански процесуален кодекс): Ако лицето е напуснало адреса си и в регистъра не е вписан новият му адрес, всички съобщения [...] се смятат за редовно връчени“. Приемайки, че е извършено редовно връчване, на 24 април 2020 г. заповедният съд обявява изпълнимостта съгласно член 18, параграф 1 от Регламент № 1896/2006.

С изпратено по факс писмо от 1 март 2021 г. длъжникът подава възражение срещу заповедта за плащане и при условията на евентуалност подава молба за „възстановяване на предишното положение“ („restitutio in integrum“). В тази връзка той изтъква по същество, като прилага клетвена декларация, че за първи път е узнал за европейската заповед за плащане в хода на изпълнителни действия на 24 февруари 2021 г. След указания на съда относно годните правни средства за защита, с писмено изявление от 25 март 2021 г. той уточнява, че желае да подаде възражение относно нередовността на връчването съгласно член 1092a от Zivilprozessordnung (Граждански процесуален кодекс, наричан по-нататък „ZPO“).

II.

В настоящия случай длъжникът твърди, че европейската заповед за плащане не му е връчена.

Искането за преглед съгласно член 20 от Регламент № 1896/2006 предполага във всички алтернативни варианти, че е извършено редовно връчване, че срокът за подаване на възражение съгласно член 16, параграф 2 от Регламент № 1896/2006 е започнал да тече и че не е подадено своевременно възражение. По преюдициално запитване, отправено от разглеждащия спора съд, Съдът на Европейския съюз е постановил с решения от 4 септември 2014 г., *eco cosmetics* и *Raiffeisenbank St. Georgen*, C-119/13 и C-120/13, че процедурата за преглед на европейската заповед за плащане съгласно член 20 от Регламент № 1896/2006 не се прилага по аналогия, ако се установи, че европейската заповед за плащане не е била връчена по начин, който отговаря на минималните изисквания на членове 13-15 от Регламента. Съдът на Европейския съюз също така е постановил, че ако такава грешка се разкрие едва след като европейската заповед за плащане бъде обявена за изпълнима, длъжникът трябва да има възможност да оспори тази грешка, което, ако бъде успешно, би трябвало да доведе до невалидност на декларацията за изпълнимост. При липсата на правно средство за защита съгласно европейското право тази правна защита трябва да бъде гарантирана в рамките на националната правна уредба.

[...] [Уточнения относно предишното правно положение, което не е от значение в настоящия случай]

По-късно с член 1092а от ZPO германският законодател създава национална правна уредба относно специализирано правно средство за защита. Той гласи:

Правни средства за защита при невръчване или нередовно връчване на европейската заповед за плащане

(1) 1 Длъжникът може да подаде молба отмяна на европейската заповед за плащане, ако европейската заповед за плащане:

1. не е била връчена или
2. е била връчена по начин, който не отговаря на изискванията на членове 13 - 15 от Регламент (ЕО) № 1896/2006.

2 Молбата трябва да бъде подадена в срок от един месец от момента, в който длъжникът е узнал или е могъл да узнае за издаването на европейската заповед за плащане или за нередовността на връчването. 3 Ако съдът уважи молбата на някое от основанията, посочени в първото изречение, европейската заповед за плащане се обявява за невалидна.

(2) 1 Ако към момента на подаване на молбата съгласно параграф 1, първо изречение съдът вече е обявил европейската заповед за плащане за изпълнима съгласно член 18 от Регламент (ЕО) № 1896/2006 и ако уважи настоящата молба, той обявява изпълнението на заповедта за плащане за недопустимо. 2 Параграф 1, трето изречение се прилага съответно.

(3) 1 Съдът се произнася с определение. 2 Определението не подлежи на обжалване. 3 Член 1092, параграф 2 – 4 се прилагат съответно.

III.

По първия преюдициален въпрос:

- 1 Според съда не е извършено редовно връчване на европейската заповед за плащане. Въпреки че в удостоверението за връчване българският получаващ орган приема, че връчването е извършено редовно, по същество преводът на съдържащата се в него информация не показва, че връчването е извършено по начин, който е валиден съгласно общностното право. По-скоро получаващият орган заявява, че длъжникът вече е напуснал посочения адрес и приема само въз основа на все още съществуващите вписвания в търговския регистър, че връчването все пак се счита за извършено. Следователно получаващият орган приема изключително въз основа на (очевидно) произтичаща от българското национално право правна фикция, че връчването е извършено. По този начин очевидно не са спазени предвидените в член 12, параграф 5 и членове 13—15 от Регламент № 1896/2006 по-строги минимални изисквания за редовно връчване; за разлика от вероятно уреденото в българското национално право, те не

предвиждат фикция за връчване само въз основа на вписванията в търговския регистър.

- 2 Най-напред съдът би желал да отбележи, че счита разпоредбата на член 1092a от ZPO за спорна от гледна точка на европейското право и поради това, че правното средство за защита е замислено като обвързано със срок, а изтичането на срока е обвързано с момент, в който длъжникът единствено е узнал за издаването на заповедта за плащане или за нередовността на връчването, без междувременно непременно да разполага със заповедта за плащане или дори да знае пред кой съд или под какъв номер може да подаде жалба. Отивайки още по-далеч, срокът следва да тече и ако длъжникът само е могъл да има такова знание, т.е. в случай на незнание за съществуването на заповедта за плащане, дължащо се на лека небрежност.

Съдът обаче не може да включи този въпрос в предмета на настоящото преюдициалното запитване, тъй като той не е от значение за решението. Длъжникът е заявил и убедително е доказал, че за първи път е узнал за заповедта за плащане на 24 февруари 2021 г. Не само писменото му изявление от 25 март 2021 г., с което той изрично е подал молба за отмяна на заповедта по член 1092a от ZPO, но още писменото му изявление от 1 март 2021 г. (възражение и „молба за възстановяване“) трябва да се тълкува като молба за отмяна на заповедта по член 1092a от ZPO. Причината за това е, че като мотив, от гледна точка на съдържанието, той се позовава изключително на липсата на връчване. Писменото изявление от 1 март 2021 г. е извършено в срока по член 1092a, параграф 1, изречение 2 от ZPO, така че въпросът дали разпоредбата е неприложима и поради уредбата относно срока не може да бъде от значение за решението тук.

- 3 От решаващо значение обаче е въпросът каква е правната последица, която съдът трябва да постанови.

В решенията по делата *eco cosmetics* и *Raiffeisenbank St. Georgen* Съдът на Европейския съюз посочва, че национално правно средство за защита, чрез което длъжникът успешно успява да докаже, че европейската заповед за плащане не му е била връчвана или не му е била връчвана редовно, следва да доведе до невалидност на обявяването на изпълнимостта. Съдът разбира това само като минимално изискване, което по принцип не изключва отклоняваща се национална правна уредба. Въпреки това съдът има съмнения дали приетата тогава германска правна уредба, която е значително по-строга от решението на Съда на Европейския съюз, може да бъде запази действието си. Съгласно член 1092a, параграф 1, изречение трето от ZPO, ако европейската заповед за плащане изобщо не е била връчвана или е била връчвана нередовно, съдът я обявява за невалидна по молба на длъжника.

а. Според запитващата юрисдикция член 1092a, параграф 1 от ZPO противоречи на разпоредбите на Регламент № 1896/2006, и по-специално на членове 16 и 17 от него. Член 1092a, параграф 1 от ZPO се отнася до случай,

при която европейската заповед за плащане изобщо не е връчена или не е връчена редовно, т.е. ситуация, при която срокът за подаване на възражение изобщо не е започнал да тече. По принцип не би следвало да съществува правен интерес от създаването на специално средство за защита, чрез което длъжникът да може да се защити срещу европейска заповед за плащане, ако спрямо него изобщо не е започнал да тече срок за възражение. Според запитващата юрисдикция това същевременно представлява нарушение на разпоредбите на Регламент № 1896/2006, тъй като единственото правно средство за защита срещу европейската заповед за плащане, предвидено в него, е възражението по член 16, последицата от което, на свой ред, съгласно член 17 е, че производството продължава пред компетентните съдилища на държавата членка по произход. Член 1092а, параграф 1 от ZPO, от друга страна, предвижда, че длъжникът може да използва правно средство за защита, различно от възражението, значително по-рано, с което освен това може да постигне обявяване на европейската заповед за плащане за невалидна в нейната цялост. По този начин длъжникът има възможност да предотврати изцяло изясняването на фактите пред съда по спора, предвидено в член 17. Поради това запитващата юрисдикция счита, че тази правна уредба противоречи на върховенството на разпоредбите на европейското право.

б. Съдът има резерви и по отношение на разпоредбата на член 1092а, параграф 1 от ZPO, тъй като въпросът дали европейската заповед за плащане ще бъде обявена за невалидна или ще бъде проведено състезателно производство, както е предвидено в член 17 от Регламент № 1896/2006, в крайна сметка ще зависи от случайни обстоятелства: Ако заповедният съд сам установи, че европейската заповед за плащане изобщо не е била връчена или не е била редовно връчена, той (разбира се) по собствена инициатива предприема ново връчване, което може да доведе до по-нататъшни правни последици съгласно членове 16 и 17 от регламента или дори, ако не е подадено възражение, да доведе до окончателна заповед за плащане. От друга страна, ако длъжникът в подобна хипотеза случайно научи предварително (например поради връчване на неправилен адресат, който го е уведомил, или поради връчване без необходимия превод), че е издадена европейска заповед за плащане, и подаде молба за отмяна съгласно член 1092а от ZPO, съдът ще трябва да отмени изцяло заповедта за плащане като такава и производството ще приключи окончателно в полза на длъжника. Ако обаче въпросът дали самият съд ще признае нередовността на връчването, дали заповедта за плащане след това ще бъде обявена за невалидна или дали по-късно ще се стигне до състезателно производство зависи само от случайността, според становището на запитващата юрисдикция това представлява обективно неоправдано неравно третиране по отношение на правните последици.

в. От съображение 9 от Регламент № 1896/2006 следва, че той има за цел да опрости и ускори възможността за трансгранично предявяване, респ. решаване на граждански иски. Съгласно съображения 1 и 2 от посочения

регламент той има за цел да насърчи нормалното функциониране на вътрешния пазар чрез премахване на пречките пред функционирането на гражданското производство. Запитващата юрисдикция също така вижда основания за опасенията си, че правното средство за защита по член 1092a от ZPO може също да попречи на практическата ефективност на регламента за постигане на тези цели. Причината за това е, че ако кредиторът е изправен пред въпроса дали иска да предяви претенциите си в рамките на обичайното исково производство или чрез процедурата за европейска заповед за плащане, той ще трябва да вземе предвид и риска, в случай че член 1092a от ZPO продължи да се прилага, че заповедта за плащане ще може да бъде окончателно отменена, дори ако все още не е влязла в сила спрямо длъжника. Това би имало за последица не само това, че заявителят ще бъде натоварен с разходите за процедурата за европейска заповед за плащане, но и че ще трябва да предяви претенциите си в ново производство, като приеме евентуално значително забавяне. В зависимост от конкретните обстоятелства заявителят може дори да бъде напълно лишен от възможността да предяви претенциите си, ако давностният срок вече е изтекъл към момента на започване на новото производство. Следователно разпоредбата на член 1092a от ZPO може, в зависимост от конкретния случай, да доведе до рядко използване на възможността за принудително изпълнение на вземане чрез процедурата за европейска заповед за плащане.

г. Запитващата юрисдикция счита, че предходната практика на Съда на Европейския съюз също подсилва резервите ѝ относно член 1092a ZPO. В решението си от 2 март 2017 г., *Henderson*, C-354/15, Съдът на Европейския съюз постановява, че липсата на формуляр-образец, съдържащ се в приложение II към Регламент № 1393/2007 не води до недействителност на цялото предходно връчване, а може да доведе само до необходимостта съдът да допълни липсващия елемент от връчването. Обстоятелството, че този принцип се прилага и за връчвания в рамките на процедурата за европейска заповед за плащане, е посочено от Съда на Европейския съюз в решението му от 6 септември 2018 г., *Catlin Europe SE*, C-21/17. Ако връчването не може да бъде обявено за недействително в цялост поради проблеми при извършването му, такава правна последица следва да бъде изключена по право за документа, който трябва да бъде връчен като цяло. В този смисъл следва да се разбира и фактът, че в решение *Catlin Europe SE* (т. 49) Съдът на Европейския съюз също така споменава, че неправилното връчване не следва да води до недействителност на документа, който трябва да се връчи.

Резервите на запитващата юрисдикция относно разпоредбата на член 1092a от ZPO биха могли да бъдат подкрепени и от факта, че по-новият Регламент (ЕС) 2020/1784 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела вече предвижда в член 12, параграфи 5 и 6 правила за отстраняване на нередности при връчването, но не и за недействителност на връчването като цяло или - както би било в настоящия случай - на целия акт, който трябва да бъде връчен.

IV.

По втория преюдициален въпрос:

Ако, както в настоящия случай, съдът вече е обявил изпълнимостта на европейската заповед за плащане, в член 1092а, параграф 2 от ZPO се предвижда, че съдът се произнася и по недопустимостта на изпълнението на заповедта за плащане.

Ако в рамките на първия преюдициален въпрос Съдът на Европейския съюз приеме за несъвместима с общностното право правна уредба като тази, установена в член 1092а, параграф 1 от ZPO, при пряко прилагане разпоредбата на член 1092а, параграф 2 от ZPO също отпада. Причината за това е, че тази разпоредба предполага, че съдът е уважил молбата по член 1092а, параграф 1 и предвижда - последователно, макар и евентуално само с декларативна функция - че след това съдът трябва да обяви за недопустимо и принудителното изпълнение на заповедта за плащане.

Въпреки това, ако Съдът на Европейския съюз стигне до заключението, че член 1092а, параграф 1 от ZPO е неприложим, за разглеждания спор съд възниква въпросът дали в контекста на националното правно средство за защита, аналогично на член 1092а, параграф 2 от ZPO, може да се обяви - самостоятелно - че принудителното изпълнение на заповедта за плащане е недопустимо. И в този случай обаче също биха съществували резерви по този въпрос. В решенията *cosmetics* и *Raiffeisenbank St. Georgen* Съдът на Европейския съюз само посочва, че съдебното решение трябва да води до невалидност на обявяването на изпълнимостта. От друга страна, ако съдът обяви, по аналогия с член 1092а, параграф 2 от ZPO, че принудителното изпълнение на заповедта за плащане е недопустимо, това, съгласно формулировката, би препятствало окончателно изпълнението, въпреки че са мислими хипотези, при които след последващо редовно връчване европейската заповед за плащане става подлежаща на изпълнение.

V.

По третия преюдициален въпрос:

По делата *Henderson* и *Catlin Europe SE* Съдът на Европейския съюз е постановил, че ако се установи нередовност на дадено връчване, съдът трябва да поправи връчването или липсващата част от него.

В главното производство по настоящото дело според запитващата юрисдикция връчването на европейската заповед за плащане от 26 юли 2019 г. е било нередовно, както бе посочено. С писмо от 1 март 2021 г., в допълнение към молбата за отмяна, тълкувана оттук нататък като молба съгласно член 1092а от ZPO, длъжникът подава и възражение срещу европейската заповед за плащане. Към този момент срокът за подаване на възражение все още не е започнал да тече. Впоследствие обаче съдът не е

върчил официално заповедта за плащане отново на длъжника, тъй като той вече е била запознат с нея от изпълнителното производство. С третия преюдициален въпрос съдът иска да се установи дали длъжникът може валидно да подаде възражение срещу съществуваща европейска заповед за плащане, преди тя да му е била връчена редовно във всяко отношение.

Съдът счита, че е необходимо разяснение в това отношение, тъй като в решенията *esoc cosmetics* и *Raiffeisenbank St. Georgen* (т. 42) Съдът на Европейския съюз е посочил, че „при обстоятелства като тези по главните производства не е уместно да се прилага процедурата за възражение, предвидена в членове 16 и 17 от Регламент № 1896/2006.“ Съдът на Европейския съюз също така е посочил (т. 49): „С оглед на изложените по-горе съображения, на първия въпрос следва да се отговори, че Регламент № 1896/2006 трябва да се тълкува в смисъл, че процедурите по членове 16—20 от този регламент не са приложими, когато се окаже, че европейската заповед за плащане не е била връчена в съответствие с минималните изисквания, установени в членове 13—15 от посочения регламент“.

Въз основа на тези текстове някои германски юристи заключават, че Съдът на Европейския съюз е искал също така да постанови, че длъжник, на когото все още не е била редовно връчена заповедта за плащане, не може – въпреки че знае за съществуването ѝ – превантивно да подаде възражение срещу нея в рамките на срока.

Ако Съдът на Европейския съюз е искал да изключи правото на длъжника на възражение в този момент, както отчасти се разбира, запитващата юрисдикция би счела, че процесуалните права на съответния длъжник са ограничени до такава степен, че правната защита, предвидена в Регламент № 1896/2006, и по-специално в член 16, би била чувствително ограничена. Така длъжник, на когото е връчена европейска заповед за плащане без необходимия превод, но който превантивно вече е подал възражение, би могъл да бъде осъден окончателно, ако впоследствие му бъде връчен преводът (в съответствие с изискванията на решенията по дела *Henderson* и *Catlin Europe SE*), без да подаде второ възражение, тъй като смята, че вече го е направил валидно, защото първото му възражение ще се счита за недопустимо.

В други производства за издаване на европейска заповед за плащане, в резултат на липсата на яснота как трябва да се разбира решението на Съда на Европейския съюз, съдът междувременно процедира по следния начин - в случай на възражения срещу валидността на изпълнението, той извършва превантивно повторно връчване и същевременно активно уведомява длъжника, че все пак може превантивно да подаде ново възражение в рамките на 30 дни, за да не понесе неблагоприятни правни последици. Причината за това е, че длъжникът обичайно не би стигнал сам до заключението, че трябва да подаде ново възражение след допълване на връчването, въпреки че вече го е направил преди това. Според запитващата

юрисдикция обаче въпросът дали длъжникът ще може ефективно да се защити срещу европейската заповед за плащане не може да зависи от случайността дали съдът ще даде това указание и/или дали след това действително ще бъде подадено възражение в срок.

Ето защо запитващата юрисдикция би искала да знае, също и въз основа на дискусиата в специализираната литература по този въпрос, дали в т. 42, 49 от цитираното решение Съдът на Европейския съюз е имал намерение да третира предсрочното право на възражение като недопустимо.

Ако Съдът на Европейския съюз стигне до извода, че в тази хипотеза възражението може да бъде подадено още преди редовното връчване, с цел да бъде спазен срокът, запитващата юрисдикция следователно би счела относно разглежданото тук главно производство, че - доколкото заповедта за плащане бъде потвърдена в рамките на първия и втория преюдициален въпрос, но обявяването на изпълнимостта следва да бъде отменено, след това тя може да прехвърли производството директно на националния съд по спора в съответствие с член 17 от Регламент № 1896/2006, без да е необходимо ново връчване и ново възражение от страна на длъжника.

VI.

Запитващата юрисдикция е длъжна да отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз съгласно член 267, параграф 3 ДФЕС. Причината за това е, че съгласно член 1092а, параграф 3, второ изречение от ZPO решенията на Amtsgericht Wedding (Районен съд Вединг) - компетентния за издаването на европейската заповед за плащане съд в Германия — не подлежат на обжалване.

[...]